

Образ слова в ліриці Миколи Руденка

Тема слова, покликання творця естетичних словесних вартостей належить до традиційних у поезії. Тією чи тією мірою ця вічна тема художньої творчості надихає кожного поета. Не обійшов її своєю увагою й Микола Руденко — один із найяскравіших представників Луганщини в українському красному письменстві.

У передмові до збірки 1991 року видання М. Слабошпицький високо оцінив здобуток поета, відзначивши «гостроту його думки й колосальну наповненість слова почуттям» [3: 26]¹. Правомірність такої оцінки підтверджують, зокрема, рядки з вірша М. Руденка «Біла сторінка»: *«Де відшукаю, де роздобуду / Слово, що ходить пружно і дзвінко?»* (с. 48). Таке слово, з пружною і дзвінкою ходою, митцеві підказувало життя, до якого постійно був звернений його художній пошук.

У книжці матеріалів про майстрів слова Луганського краю вміщено спогади М. Руденка під промовистою назвою «Найбільше диво — життя» [2]. Відчуттям дива життя людського породжене кредо митця: *«Я слово буду гранувати, / Щоб стало долею землі»* (с. 110). Звертаючись до уявного поета, М. Руденко дає мудру пораду: *«Забудь про ямби, про сонети й рими, / А просто Словом стань...»* (с. 76). І найбільша творча радість, щастя вільної людини — попереду: *«Тимеш світом, рівним сонцю й небу, / Ні перед ким не падаючи ниць»* (там само). Поет означає своє слово епітетом *горде* і говорить про необхідність його сприйняття читачем з урахуванням життєвих випробувань, що випали на долю автора: *«... небесне воно чи земне, / Чи помре, чи злетить над світами — Не питайте, люди, мене, / Доки я за дротами...»* (с. 186). Таке слово нікого не залишає байдужим, бо воно вистраждане.

Поезію М. Руденка порівнює з *космічною битвою*, характеризуючи її як *молитву й присягу* (с. 157), як *хліб духу, мудрого духу* (с. 114). Не рима важлива в ній, а передусім духовне начало — *дух, що у вогні / Живе могутньо, вулканічно* (с. 149). Творче натхнення та свою місію митця — провісника й поведиря — М. Руденко передає розлогим образом поетичних слів: *«В мені горять слова святим куцем Сінаю, / І кличуть, і болять, бо нині я — поет»* (с. 328). Великий його земляк Іван Світличний боронився від неволі — фізичної й духовної — словом, що було для нього найважливішим: *«У мене — тільки слово»*. І саме художнє слово, на думку Михайлини Коцюбинської, давало в'язневі можливість долати тяжкі випробування підневільного життя: *«Поетичне сло-*

¹ Посилання при наведених далі цитатах із поезій М. Руденка — на сторінки цього видання.

во, читацькі враження, мистецькі ремінісценції — союзники, рятівники» [4: 26]. Так само й Микола Руденко, воля якого гартувалася «за дротами», молився Богові за дар слова, проголошуючи: «А хто ж ми є? Слова. Живі слова» (с. 272). Нагадування поета про Бога, який і ранив, і лікує словом, у його ліриці не є випадковим.

В одному з віршів М. Руденко взагалі слово зіставляє з Богом. Акцентуючи безсмертя народного духу, національної мови, він проголошує: «Безсмертя нації — у слові, / А слово — Бог земних віків» (с. 109). Це своєрідне звернення до сучасників і нащадків можна сприймати і як поетів заповіт свято берегти рідне слово, побожно ставитися до мови народу, його духовних надбань. Адже, як свідчать дослідники-мовознавці, «слово не лише містить і передає актуальну інформацію, воно акумулює також загально-гуманістичну, соціально-історичну, інтелектуальну, етнокультурну, експресивно-емотивну, оцінну інформацію, значущу для того чи того соціуму» [1: 25]. У справедливості відзначеного в наведеній цитаті переконують і наші спостереження над образною характеристикою слова в ліричній поезії М. Руденка, заглибленій у життя, наповненій почуттями синівської любові до материзни й високістю естетичних ідеалів.

Література

1. Жайворонок В. Етнолінгвістика в колі суміжних наук / В. В. Жайворонок // Мовознавство. — 2004. — № 5–6. — С. 23–35.
2. Руденко М. Найбільше диво — життя / Микола Руденко // Слово пам'ять береже / упор. Л. Нежива, О. Неживий ; передм. О. Неживого. — Луганськ : Шлях, 2001. — С. 66–75.
3. Руденко М. Поезії / Микола Руденко. — К. : Дніпро, 1991. — 413 с.
4. Світличний І. У мене — тільки слово / Іван Світличний. — Х. : Фоліо, 1994. — 431 с.